

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jacobi Sadoleti Card. Et Episcopi Carpentoractensis Viri
Disertissimi, Opera quæ exstant omnia**

Sadoleto, Jacopo

[Francofurti], 1607

IX. Iacob. Sadol. Cardinalis Ranutio Farnesio Card. S.P.D.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69244](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69244)

quam ut à me tibi res est exposita, accipi, impetrariue patiare. tamen iure & rectè te id facere posse existimas. Namque ego in mearum rerum satis mihi conficius sum, cum, qui magis etiam et conficius, Deum omnipotentem testor, & inuoco, me non videri, quemadmodum possim ita in Vrbe domicilium constitutum, ut illas impensas urbanas sustineam: praesertim qui nec petitor vnquam, nec flagitator, nec sacerdotiorum auceps esse animam induxi. Sed semper his fui contentus, quae aliena sponte, non meo flagitatu delata mihi fuerunt. Summa haec est: cum omnes meae facultates & fortunae, tenues ipsae per sese, ari etiam aliena molis que praeterea & a pecunia, & ab omni iriicris instrumeto imparatus sum, atque nudus: nullo modo honestè me posse de meo aduentu ad Vrbe cogitare. Quod si aliqua in hoc motu terra, & expectatione propinqui (ut homines fuerunt) concilij, opte mea requiritur, (quanquam ego in tanto caetu sapientissimorum & doctissimorum patrum infimus sum omnium) tamen & per amplissimum Cardinalem Farnesium antea Pontifici maximo, & denuo per meas literas paratum me esse ostendi, ad concilium ipsum (si ei videatur) ire: etiam priuato meo nomine, si in magis placuerit. Eaque ibi, quantum mea infirma & tenuis auctoritas patietur, officia & studia sanctae Apostolicae sedis, & summo ipsi Pontifici praestitutum: ut mea & integra & grata in eius sanctitatem maximè exeret voluntas. Etenim potero commodius illud, quam ad urbem accedere. Propterea quod quae in vrbe summa ordini nostro indecora sunt, illic arbitror fore honorificam tenuitatem, frugalitatem, comitum paucitatem, & omnium rerum humilem summissamque modestiam. Habes causam meam, quam totam tuae fidei, virtuti, humanitati que commendo. Tu quicquid in me studij, officij, benevolentiaeque contuleris: persuaideas tibi velim, te in hominem gratissimum, & tui obseruatissimum esse collaturum. Vale. Carpentorach, XIV. Calend. Februarij, M. D. XLV.

I X.

IACOB. SADOL. CARDINALIS

Ranutio Farnesio Card. S. P. D.

QVAE in hanc Urbem de tui ingenij, summiq; ad omnem liberalem percipiendam doctrinam studij, fama & laude prolata sunt, eademq; vno & constanti omnium sermone continuata: tantum mihi ea voluptatis attulerunt, ut id literis satis exprocare non possim. Fuerunt enim & eximia, & noua, atque etiam di, ut non modò laetitiam omnibus qui te diligunt, verum etiam

ingenii & alienis, amorem erga te, & admirationem potuerint
 excipere. Sic enim dictum, & percelebratum est, te ista ætate, quæ
 nec dum matura ad cognoscendam percipiendamque vim scien-
 tiæ & virtutis esse solet: & ista fortuna, quæ cum amplior atque
 opulenter facta est, præsertim in pueris & adolescentibus, se-
 quitur ad optimas artes capessendas est impedimento: tantos ta-
 mento facile in virtute doctrinæque progressus, ut nihil eruditius,
 nihil a quoquam vico ingeniosius, ne in moribus quidem rotius-
 que vix modestia, compositius possit expectari. Quod magno
 in concenno amplissimorum hominum, magnis de omni litera-
 tum genere disputationibus, cum omnium admiratione declara-
 tum in te ante esse atque perspectum. Quam ego tuam non iam
 spero, neque indolem, sed præsentem laudem vberemque fructum
 ceteris virtutis, cum te pro mea in vniuersam domum & fami-
 liam tuam perpetua singularique & voluntate & obseruantia in
 illi loco diligam, ad magnum quoque animi mei fructum duco
 penare. Si quidem non minus fruimur aliorum bonis, cum ex
 extra quædam: quam illi fruuntur ipsi, qui ea bona obtinent.
 Quod hoc etiam mihi in te cumulatius contigit: quod non vul-
 gis tuis, neque communibus bonis: sed summis & singula-
 rium præcio atque lætor. Atque in ista tua admirabili progres-
 su ad virtutem, in qua longè ætatem tuam ipsa industria supe-
 rat, agnisco quidem vim generis, virtutem sanguinis, fortunam
 famule tue, quæ semper ista iusto diuinitatis atque ingenii fuit refer-
 ta. Hæc quis hominum vnquam tuo auro sapientior, quem ad
 summum in orbe terrarum sanctissimi honoris principatum,
 ipsi sapientia protexit: Quis fratrem tuo Alexandro probior, libe-
 ratior, moderatior: qui cum & fortuna, & dignitate, summis
 vniuersæ humanitate tamen omnibus vult esse par? Non com-
 memorabo ceteros: sunt enim omnes ex eadem stirpe & san-
 guine procreati. Ad te ipsum reuertar, in quo virtus & nobilitas
 generis mea relata planè, & præclare expressa est: teque, quod mei
 in te amoris est propemodum paterni, hortabor & roga-
 bo, ut hoc cursu quo cœpisti, ad summam laudem sic contem-
 das de cetero, ut stans, tibi hominum expectationem, quæ ma-
 gna de inextinguibili de te excitata est, non modo explendam, sed
 omnibus partibus & numeris absolutissimæ virtutis etiam su-
 perandam esse. Quod etiam perquam difficile videtur esse, tuis
 tantæ ingenij neruis, & tuæ naturæ præstantia dignum est:
 optimeque id & commodissimè fiet, si bonorum morum ve-
 luti firmo fundamento substrato, studia deinde & genera do-
 ctinarum ita super extrues, ut in eligendis, quæ opportuni-
 tate sunt, & in addiscendis quatenus possunt esse viles, non
 illam cæca atque consilio, sed diuina etiam sorte quadam ad-
 iuues.

iuuere. Qua de re dabitur aliquando nobis tempus inter nos loquendi. Nunc quod à me breuiter significatum est, non idcirco tui causa à me est susceptum (non enim tu ingenio nec optimis monitoribus indiges) sed volui mei etiam beneuolentia erga te, & voluntatis, aliquod ad te testimonium peruenire. V. le. Romæ, V. Calend. Octobris, M. D. XLV.

X.

IACOB. SADOL. CARDINALIS

Ranutio Farnesio Card. S. P. D.

CAPITO non mediocrem curam debitam illam quidem egritudine indoli tuæ, & ei opinioni quam ego de te iam diu maximam concepi: vt quæ commota est hominum expectatio (cùm ferè omnes in te & oculis, & mentibus conuersi sint: cum ingenij tui laude, tum virtutis & probitatis gloria expletur. Quod etsi difficile videtur esse, quod nihil à te expectatur aut vitatum aut mediocre, tamen proprium est generis & præstantissimi animi tui, eò velle conniti, quod nemo alius non modo petere solet, sed ne aspirare quidem posse videatur. Mihi quidem pro maxima summa erga te beneuolentia, sepe desideranti congressum atque conspectum tuum, & ob hanc causam te in Vrbe videre cupienti, illa lenatio desiderij semper proposita est, quod intelligo, te dantes abes à nobis, id agere tamen, & ei rei operam dare, vt cum Romam tibi fuerit reuertendum, maior multò ad nos atque ceteros redeas. Sic enim nobis de te pollicentur eximia illæ artes præclara studia, in quibus tu, consentiente omnium fama, nodos & dies assidue versaris. Etsi (quod mihi magnæ fuit admirationi) nouus quidam hominum sermo pererebuit, animum tuum, & dignitate & sapientia omnium principem, tibi iam autorem esse, magnopereque suadere, vt omnis his liberalioribus studiis ad ius ciuile perdiscendum te dedas. Noua res, & mihi inexpectata: sed tamen, si ille ita vult, & si hoc illi statutum est ac decretum, nil contradico: parendum est summæ autoritati, summæque potestati: præsertim cùm nihil ille sine maximo consilio, maximaque ratione facere existimandus sit. Sin autem, quod magis puto, magisque credibile est, non ille imperantis modo, sed veluti tentantis, & quasi communicantis, hac de re tecum locutus est: videlicet, vt eliceret sensum animi tui: existimauit me officij esse, quid in hac re mei sit iudicij, breuiter ad te perferret. Nam si tu natus in fortuna tenui, exiguis ad magnam dignitatem assequendam præsidis munitus esses, laudarem ipse, tuam huiusmodi consilium, tibi que vt ad ius ciuile te conferres, conuiderem. Est enim aperta & omnibus patens via, ijs qui hominibus